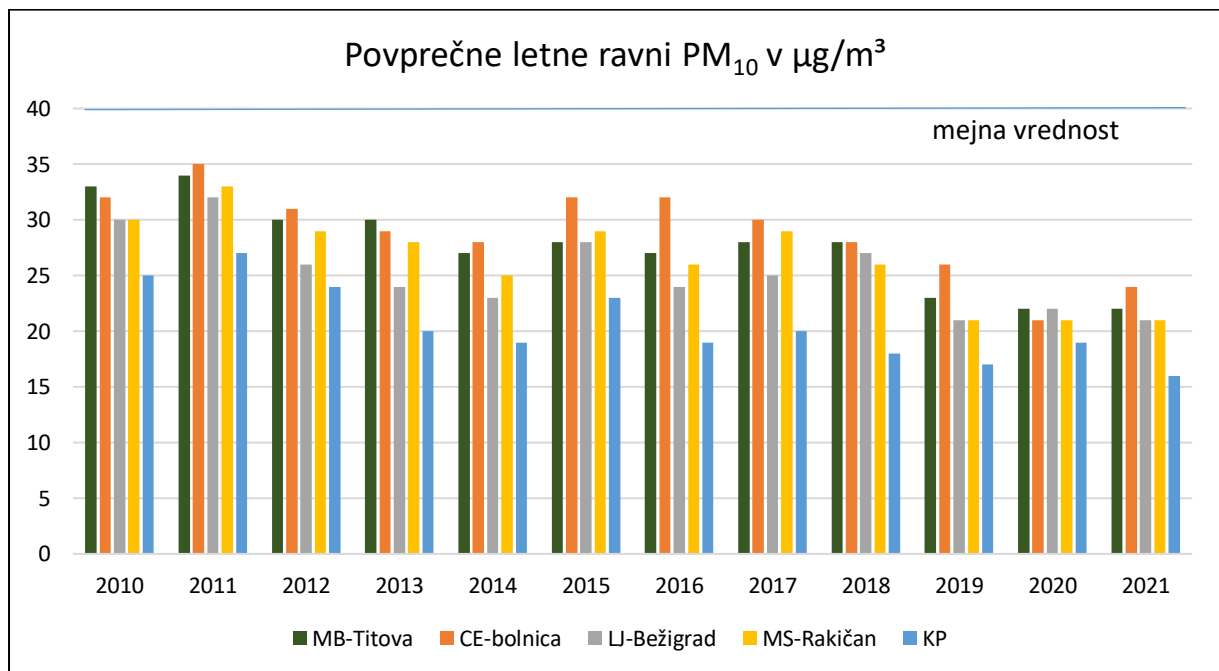

PRIMERJAVA ONESNAŽENOSTI ZUNANJEGA ZRAKA V VEČJIH MESTIH SLOVENIJE

V občini Maribor smo izvajali številne ukrepe, ki jih je določal zdaj že preklican Odlok o načrtu za kakovost zraka. Ukrepi se nanašajo na zmanjšanje **delcev PM₁₀**, katerih koncentracije so še posebej povišane v zimskem času, ko se prometu pridruži še kurjenje v malih kurilnih napravah. Glavni vir delcev je promet in zgorevanje goriv v gospodinjstvih (uporaba lesa za kurjenje).

Kljub temu, da je odlok prenehal veljati smo v Mestni občini Maribor sprejeli določene ukrepe, ki jih bomo za ohranjanje kakovosti zunanjskega zraka izvajali še naprej. V zadnjih letih namreč opažamo vidno izboljšanje na področju vseh onesnaževal zraka, nenazadnje je to bil tudi razlog za ukinitve odloka za našo občino.

In kakšen je zrak v Mariboru glede na ostale občine v državi? Primerjali smo nekaj večjih mest od vzhoda države proti zahodu, in sicer: Mursko Soboto, Maribor, Celje, Ljubljano in Koper.

Slika 1: Prikaz povprečnih letnih koncentracij delcev PM₁₀

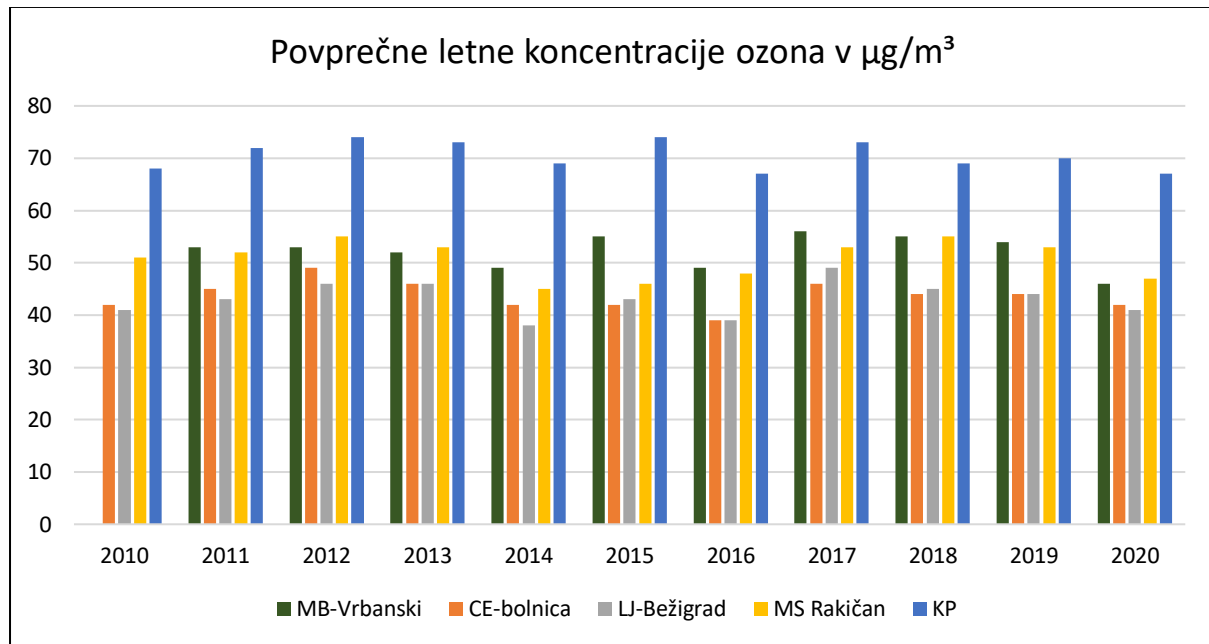
Na sliki 1 vidimo, da je dolgoleten trend koncentracije delcev PM₁₀ v upadanju v vseh obravnavanih mestih. Iz desetletnega poprečja so razvidne nekoliko višje vrednosti v Celju in Mariboru, medtem ko so v Ljubljani in Murski Soboti z nekaj manjšimi odstopanji koncentracije podobnih vrednosti. Pričakovano so koncentracije najnižje v Kopru, saj je tam zaradi toplejšega podnebja manj potreb po kurjenju in s tem tudi manj vpliva kurilnih naprav.

Število preseganj delcev PM₁₀ je še vedno znatno višje v Celju in Murski Soboti, Ljubljana in Maribor sta približno enaka, medtem ko je v Kopru število preseganj seveda znatno nižje.

Največji vir **dušikovih oksidov** (NOx) je promet. Spadajo tudi med predhodnike ozona. Tudi dušikovi oksidi se v zadnjem desetletju znižujejo v vseh večjih mestih zaradi strožjih emisijskih standardov, zamenjave goriv in sodobnejših tehnologij v industriji (termoelektrarne, toplarne).

Desetletne primerjave kažejo, da je koncentracija NO₂ najvišja v Mariboru in Ljubljani, nekoliko nižja v Celju, najnižja pa v Murski Soboti in Kopru.

V prizemni plasti ni neposrednih izpustov **ozona**, zato je sekundarno onesnaževalo. Nastaja ob visokih temperaturah in sončnem obsevanju s kemijskimi reakcijami z dušikovimi oksidi, CO, atmosferskim metanom in nemetanskimi hlapnimi organskimi spojinami. Koncentracije so praviloma višje v višjih ležečih predelih.

Slika 2: Koncentracije ozona

Primerjava povprečnih letnih koncentracij ozona kaže, da so te najvišje v Kopru, sledita Murska Sobota in Maribor, medtem ko sta Celje in Ljubljana približno enakih koncentracij. Na vseh merilnih mestih je v zadnjem desetletju zaznati komaj opazen upad koncentracij.

Kratek pregled koncentracij glavnih onesnaževal zunanjega zraka kaže na to, da **Maribor bistveno ne odstopa** pri nobenem od njih oz. **so se ravni koncentracije predvsem trdnih delcev v zadnjih letih bistveno znižale**. Še najbolj izstopajoče so koncentracije PM₁₀ v Celju in ozon v Kopru, koncentracije ozona pa so tudi v Mariboru na Vrbanskem platoju relativno visoke, še višje pa na Pohorju. V kolikor se koncentracije predhodnikov ozona (promet, energetika, industrija) ne bodo znižale, je z vse višjimi temperaturami poleti pričakovati tudi višje vrednosti ozona.